Gemeente Wassenaar

VOORBLAD Voorstel aan de Raad

Registratienummer:	Z/21/053545/244924
Datum collegebesluit:	11 mei 2021
Datum commissievergadering:	1 juni 2021
Datum raadsvergadering:	14 juni 2021
Soort Voorstel:	Adviesnota
Onderwerp:	Plan van aanpak ondermijning gemeente Wassenaar 2021-2024
Portefeuillehouder:	Burgemeester de Lange
Programma:	P1, veiligheid
Kernboodschap:	Ondermijning komt overal voor, ook in Wassenaar. Daarom hebben de gemeenten binnen de eenheid Den Haag in 2020 afgesproken dat ze hun aanpak van ondermijning verder ontwikkelen. Het is belangrijk dat Wassenaar de zaken op orde heeft, alert is en met de betrokken partijen samenwerkt. De vraag is nu welk ambitieniveau Wassenaar kiest in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit.
Bijlagen:	Plan van aanpak ondermijning gemeente Wassenaar 2021-2024
Beslispunten:	1. Het plan van aanpak ondermijning in de gemeente Wassenaar 2021 - 2024 vast te stellen; *2.* Te kiezen voor optie 3: *Een regisserende gemeente*; *3.* Het bedrag van €110.000,- als nieuwe claim mee te nemen richting de Kadernota 2022.
Relatie met:	☐ Agendapunt: ☐ Toezegging: ☐ Amendement/motie: ☐ Schriftelijke vragen:

Adviesnota aan de Raad

Onderwerp
Plan van aanpak ondermijning gemeente Wassenaar 2021-2024

Samenvatting
Georganiseerde misdaad en ondermijning zijn een bedreiging voor de rechtsstaat en het economische- en maatschappelijke verkeer. De verleiding van snel geld en status is groot, waardoor opleiding en regulier werk uit beeld verdwijnen, maar het leidt ook tot slachtoffers van overlast, dwang, dreiging en geweld. Er zijn meerder factoren die de gemeente Wassenaar aantrekkelijk en kwetsbaar voor ondermijnende criminaliteit maken:

- de beperkte informatiepositie van de gemeente Wassenaar: het zicht op diverse ondermijnende fenomenen is gering;
- het gunstige klimaat voor ondernemers en de aanwezige rijkdom;
- bij zowel de politie als de gemeente zorgt beperkte capaciteit voor een moeizame uitvoering van verschillende handhavings- en controlethema's. *(Redenen hiervoor zijn o.a.: het ontbreken van een handhavingsstrategie exploitatievergunningen, een gezamenlijk handhavingsbeleid Bouwen/Wonen, een gedateerd handhavings- en sanctiebeleid Drank- en Horecawet en het niet integraal optreden tijdens controles/acties.)*
- de geografische ligging van de gemeente: centraal tussen twee steden in, dicht bij grote uitvalswegen;
- de mate van privacy die in Wassenaar mogelijk is; door haar vele groen en ruim opgezette bebouwing.

Om de weerbaarheid van de gemeente Wassenaar te verstevigen is er een plan van aanpak opgesteld. Het plan bestaat uit drie sporen:

- Spoor 1: Signaleren - *Het versterken van de (bestuurlijke) informatiepositie*
  Meer en beter zicht op (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit stelt de gemeente in staat om gefundeerde keuzes te maken in prioritering en aanpak.
- Spoor 2: Voorkomen - *Het versterken van de bestuurlijke- en maatschappelijke weerbaarheid.* Een weerbare overheid en samenleving zullen leiden tot een afname van criminele kansen en zo voorkomen dat criminelen zich in de gemeenten vestigen.
- Spoor 3: Aanpakken - *Het intensiveren van de bestuurlijke aanpak van criminele personen en objecten.* Inzet van bestuurlijke maatregelen stelt de gemeente in staat om criminele activiteiten te verstoren, de ondermijnende invloed (van criminele netwerken) uit te schakelen en zo uiteindelijk uit de gemeente te weren.

De vraag is echter welk ambitieniveau Wassenaar kiest bij het bestrijden van ondermijning. Daarvoor zijn in het Plan van Aanpak drie opties ontwikkeld. Voorgesteld wordt om te kiezen voor optie 3.

Maatregel	**Nu**	**Optie 1**	**Optie 2**	**Optie 3**
Ingrijpen bij nood	■	■	■	■
Infrastructuur op orde		■	■	■
In staat om actie te ondernemen		■	■	■
Werkt integraal samen met veiligheidspartners			■	■
Kan preventief optrekken				■
Mobiliseert 'goedwillende krachten' in samenleving				■
Sociale interventies inzetten				■
Inzet op faciliterende branches				■
Gebieds- en branchegerichte aanpak				■
Aanpak zorgfraude				■

Optie 1: Infrastructuur in orde en in staat om actie te ondernemen
In deze optie wordt de infrastructuur op orde gebracht en de gemeente in staat gesteld om actie te ondernemen. Dit gebeurt door de informatiepositie op orde te brengen en te houden zodat signalen aan het licht kunnen komen. Daarnaast zullen aanpassingen van beleid en verordeningen ervoor zorgen dat er bestuurlijk doeltreffend ingegrepen kan worden.

Bij deze optie zullen zeker niet alle signalen boven tafel komen, omdat niet alle afdelingen een taakaccenthouder krijgen en er geen extern meldpunt wordt ingericht. Dat laatste is gedeeltelijk te ondervangen door aan te sluiten bij *Meld een vermoeden*, een 'app' waarmee de buitendienst eenvoudig signalen van ondermijning in gemeentelijke registratie kan plaatsen.

Optie 2: Een integraal werkende gemeente
Deze optie voegt samenwerking met veiligheidspartners toe, door het inrichten van een Veiligheid Informatie Knooppunt (VIK). In het VIK analyseren we gemeentelijke data en koppelen die aan data van onze veiligheidspartners en voeren we gezamenlijk acties/controles uit. Daarnaast stellen we bij alle afdelingen, waar mogelijk signalen over ondermijning kunnen worden opgevangen, taakaccenthouders aan en richten we een extern meldpunt in.

Optie 3: Een regisserende gemeente
Met de derde optie heeft Wassenaar de zaken op orde, komen de meeste signalen boven tafel, is de gemeente in staat preventief op te treden en wordt ingezet op het voorkomen van ondermijning.

Mobiliseert 'goedwillende krachten' in samenleving
Veel criminele activiteiten zijn op het niveau van wijken en straten zichtbaar. Een gedeelte van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners weten dan ook vaak precies welke panden er verdacht uitzien en waar op vreemde tijdstippen mensen samen komen. Door een combinatie van communicatie en laagdrempelige meldingsmogelijkheden wordt iedereen in Wassenaar in staat gesteld om de ogen en oren te kunnen zijn en een bijdrage te leveren aan de veiligheid.

Sociale interventies inzetten
Sociale problemen zijn een voedingsbodem voor criminaliteit. Bij het voorkomen of aanpakken van ondermijning, en bij het helpen van slachtoffers of van beginnende daders, worden gemeentelijke handhavende en sociale interventies gecombineerd.

Inzet op faciliterende branches
Sommige ondernemingen bieden legale diensten aan die ook of vooral interessant zijn voor personen met criminele bedoelingen. Daarnaast zijn er ondernemers die criminelen trekken middels illegale diensten. Ondernemers die aan ondermijning mee werken doen dit soms willens en wetens, soms tegen wil en dank en soms onbewust. In aansluiting op het ondermijningsbeeld gaan we de mogelijke faciliterende branches in Wassenaar beter in beeld brengen. Onze inzet zal zich enerzijds richten op het creëren van bewustwording en meldingsbereidheid bij bonafide ondernemers en anderzijds op een repressieve en integrale aanpak van malafide ondernemers.

Gebieds- en branchegerichte aanpak
Ondermijnende criminaliteit is niet altijd gebonden aan een thema of bepaalde (groepen) personen, het kan zich ook in een specifiek gebied of branche manifesteren. De gebiedsgerichte aanpak richt zich op het terugdringen van ondermijnende criminaliteit in gebieden en branches waarover al signalen bekend zijn of op het in beeld brengen van risicovolle locaties, gelegenheidsstructuren, etc. Denk hierbij aan garage- en autoverhuurbedrijven, horeca, detailhandel, vastgoed en de bouwwereld.

Aanpak zorgfraude
Zorgfraude kan bestaan uit het wel factureren maar niet leveren van zorg. Door het vergroten van bewustwording en het implementeren van de Toolbox Zorgfraude wordt deze inkomstenbron voor criminele teruggedrongen en kunnen de huidige inspanningen op dit gebied worden versterkt

Beoogde effecten
Wassenaar heeft de zaken op orde, is alert en werk met alle betrokken partijen samen om de voor de samenleving negatieve gevolgen van ondermijning te voorkomen.

Argumenten
1.1 Ondermijning ontwricht de samenleving
Ondermijning zorgt voor aantasting van de openbare orde, vermindert de leefbaarheid, verstoort economische verhoudingen, tast het vertrouwen in overheid en rechtsstaat aan en beïnvloed de veiligheid.

1.2 Samenwerking bij het bestrijden van ondermijning is noodzakelijk
Bij het bestrijden van ondermijning is het belangrijk dat de overheidspartners samenwerken om de juiste informatie te krijgen en samen op te kunnen treden. Ondermijnende criminaliteit blijkt in de praktijk niet zichtbaar te worden en niet aan te pakken wanneer overheden los van elkaar opereren.

1.3 In 2020 hebben de 27 gemeenten in de politie eenheid Den Haag zich gecommitteerd aan een inspanningsverplichting ten aanzien van de doorgroei van bestrijding van ondermijning;
Regionaal hebben de gemeenten afgesproken dat ze in zetten op het versterken van hun bestrijding van ondermijning.

1.4 Wassenaar loopt qua bestrijding van ondermijning achter bij de buurgemeenten
Hierdoor is Wassenaar voor criminelen aantrekkelijker. Door de Wassenaarse weerbaarheid meer naar het niveau van omliggende gemeenten te brengen, wordt Wassenaar minder aantrekkelijk voor criminelen.

2.1 Optie 1 en 2 laten ruimte voor ongeziene criminele activiteiten
Bij de eerste twee opties is het aantal bronnen waaruit signalen voor ondermijning uit voortkomen beperkt. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden bijvoorbeeld slechts beperkt betrokken. Ook heeft de gemeente pas bij de derde optie de mogelijkheid preventief op te treden en de voedingsbodem voor ondermijnende activiteiten weg te nemen.

2.2 Wassenaar heeft nog grote stappen te maken om op het niveau van de regiogemeente te komen
De andere gemeenten in de eenheid Den Haag lopen met hun ondermijningsbeleid ver voor op Wassenaar. Deze achterstand vergroot de kans op het 'waterbedeffect': criminelen verplaatsen hun activiteiten naar de gemeenten die het minste inzetten op ondermijning.

3.1 De basis op orde
Met het plan van aanpak wordt de basis gelegd voor het Wassenaars ondermijningsbeleid. Zodra de achterstand ingelopen is en het beleid onderdeel is van de dagelijkse werkzaamheden wordt duidelijk wat de eventuele verdere structurele kosten zijn.

Kanttekeningen
1.1 Dit plan loopt slechts drie jaar
Na afloop van dit plan van aanpak (2024) is ondermijning niet verdwenen. Doel van het plan is om te zorgen dat in 2024 de organisatie helemaal ingericht is om ondermijning aan te pakken en dat alle samenwerkingen lopen. Voor het einde van de looptijd van het plan van aanpak is duidelijk hoe het efficiënt opgenomen kan worden in de bestaande organisatie en begroting

2.1 Er is een kans dat er veel ondermijning gevonden gaat worden
Zodra de gemeente een sterkere informatiepositie heeft, is het mogelijk dat we veel ondermijning gaan aantreffen. Dit heeft gevolgen voor de inzet van o.a.: bouwinspecteurs, Boa's, handhavingsjurist, zorgconsulenten en toezichthouder BRP. Het plan van aanpak houdt rekening met meer inzet van bovenstaande ambtenaren, maar dit kan mogelijk overschreden worden.

2.1 Deze optie heeft de grootste impact op de organisatie
Het plan van aanpak voorziet in een gelaagde en logische opbouw waardoor de organisatie geleidelijk aan (door trainingen en opgedane ervaringen) weerbaarder zal worden. Het RIEC zal daarnaast jaarlijks peilen hoever de gemeente met zijn aanpak gekomen is, waarop het plan van aanpak aangepast kan worden.

Inwonerparticipatie
Een belangrijk onderdeel van de strategie draait om het ontvangen van signalen van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Het is belangrijk dat de drempel om een melding te doen, laag is en dat melders vertrouwen krijgen in de afhandeling ervan. Daarom betrekken we inwoners bij het vormgeven en evalueren van die processen.

Communicatie
Over de aanpak van ondermijning zal op passende momenten gedurende de looptijd van het plan van aanpak worden gecommuniceerd. Hiervoor wordt een nader communicatieplan opgesteld.

Financiën
Vanuit de Kadernota 2021 is in de begroting 2021 een bedrag van € 75.000 opgenomen voor de aanpak van ondermijning. Dit bedrag dekt de kosten die voor de inzet van een Regisseur Ondermijning voor de rest van het jaar 2021 nodig is. De kosten van de regisseur zullen in 2022 in de Personeelsbegroting moeten worden opgenomen aangezien er structureel iemand nodig zal zijn om de regie te kunnen voeren.

Het voorstel is om een bedrag van €110.000,- als nieuwe claim mee te nemen richting de Kadernota 2022. Dit bedrag bestaat uit de in het Plan van Aanpak geschetste kosten, van €75.000,- voor de Regisseur Ondermijning en uit een stelpost voor reis- en kleine projectkosten.

Risico's.
Door het aanwijzen van een Regisseur Ondermijning is de implementatie van het plan, inclusief samenwerking met veiligheidspartners, budgetbewaking en duurzame implementatie binnen de organisatie gewaarborgd

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

H.I.P. Oppatja,
gemeentesecretaris

L. de Lange,
burgemeester